

Mathematics

2009 March

Science 2nd PUC (12th)

University Exam

Department of Pre-University

Education Karnataka (PUE Board)

shaalaa.com

Code No. 35

Total No. of Questions : 40]

[Total No. of Printed Pages : 16

March, 2009

MATHEMATICS

(Kannada and English Versions)

Time : 3 Hours 15 Minutes]

[Max. Marks : 100

(Kannada Version)

- ಸೂಚನೆ : i) ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ A, B, C, D ಮತ್ತು E ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ.
- ii) ವಿಭಾಗ - A ಗೆ 10 ಅಂಕಗಳು, ವಿಭಾಗ - B ಗೆ 20 ಅಂಕಗಳು, ವಿಭಾಗ - C ಗೆ 40 ಅಂಕಗಳು, ವಿಭಾಗ - D ಗೆ 20 ಅಂಕಗಳು ಮತ್ತು ವಿಭಾಗ - E ಗೆ 10 ಅಂಕಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ವಿಭಾಗ - A

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ :

10 × 1 = 10

1. 7^{30} ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 5 ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಉಳಿಯುವ ಕನಿಷ್ಠ ಧನ ಶೇಷವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
2. $\begin{bmatrix} 4 & x+2 \\ 2x-3 & x+1 \end{bmatrix}$ ಸೌಷ್ಠವ ಮಾತ್ರಕೆ ಆದರೆ, x ನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
3. ಉಪಸಂಕುಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
4. $2\hat{i} - 3\hat{j} + 2\hat{k}$ ಈ ಸದಿಶ ಪರಿಮಾಣದ ದಿಶಾ ಕೊಸೈನ್‌ಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

[Turn over

Visit www.shaalaa.com for more question papers.

5. $x^2 + y^2 + 4x - 2y - k = 0$ ವೃತ್ತದ ತ್ರಿಜ್ಯವು 4 ಮೂಲಮಾನಗಳಾದರೆ, k ಯ ಬೆಲೆ ಏನು?
6. ಪರವಲಯದ ನಾಭಿ $(2, 3)$ ಮತ್ತು ಶೃಂಗ $(4, 3)$ ಆದರೆ, ಅದರ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿ.
7. $\sin \left[\frac{1}{2} \cos^{-1}(-1) \right]$ ರ ಬೆಲೆ ಏನು ?
8. $1, \omega, \omega^2$ ಗಳು ಏಕತೆಯ ಘನಮೂಲಗಳಾದರೆ, $(1 - \omega + \omega^2)^6$ ರ ಬೆಲೆ ಏನು ?
9. x ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ $3^x \sinh x$ ಅನ್ನು ಅವಕಲಿಸಿ.
10. x ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ $\sqrt{\frac{1 - \cos 2x}{1 + \cos 2x}}$ ಅನ್ನು ಸಮಾಕಲಿಸಿ.

Shaalaa.com

ವಿಭಾಗ - B

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಹತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ :

$10 \times 2 = 20$

11. $a \equiv b \pmod{m}$ ಆಗಿದ್ದು, n ಎಂಬುದು m ನ ಒಂದು ಧನ ಭಾಜಕವಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ $a \equiv b \pmod{n}$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ.

12. ನೇರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸದೆ $\begin{vmatrix} 43 & 1 & 6 \\ 35 & 7 & 4 \\ 17 & 3 & 2 \end{vmatrix} = 0$ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ.

13. $G = \{0, 1, 2, 3\}$ ಮಾದ್ಯಲೋ 4 ಗುಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ $\otimes$ ಒಂದು ಸಂಕುಲವೇ ? ಕಾರಣ ಕೊಡಿ.

14. $x + y = 6$, $x + 2y = 4$ ವೃತ್ತದ ಎರಡು ವ್ಯಾಸಗಳು ಆಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ತ್ರಿಜ್ಯ 10 ಮೂಲಮಾನಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
15. $2\hat{i} - \hat{j} + \hat{k}$ ಮತ್ತು $3\hat{i} + 4\hat{j} - \hat{k}$ ಸಮಾನಾಂತರ ಚತುರ್ಭುಜದ ಕರ್ಣಗಳ ಸದಿಶಗಳಾದರೆ, ಅದರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
16. ನಿಯತ ರೇಖೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ 5 ಮತ್ತು ನಾಭಿಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ 4 ಆಗಿದ್ದರೆ, ದೀರ್ಘವೃತ್ತದ $(a > b)$ ಉತ್ಕೇಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
17. $\cot^{-1} x + 2 \tan^{-1} x = \frac{5\pi}{6}$ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ.
18. $\left(\frac{1+i}{1-i}\right)^n = 1$ ರ, n ನ ಕನಿಷ್ಠ ಧನ ಪೂರ್ಣಾಂಕವೇನು ?
19. $y = (x + \sqrt{1+x^2})^m$ ಆದಾಗ $(\sqrt{1+x^2}) \frac{dy}{dx} - my = 0$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ.
20. $y = be^{\frac{x}{a}}$ ವಕ್ರರೇಖೆಗೆ, ಉಪಲಂಬರೇಖೆಯು y ನಿರ್ದೇಶಕದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಪಾತೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ.
21. $\int_1^e \log_e x \, dx$ ನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.
22. $\left[1 + \left(\frac{dy}{dx}\right)^2\right]^{\frac{3}{2}} = \frac{d^2y}{dx^2}$ ಅವಕಲ ಸಮೀಕರಣದ ದರ್ಜೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

[Turn over

ವಿಭಾಗ - C

I. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ :

3 × 5 = 15

23. ಯೂಕ್ಲಿಡ್‌ನ ಭಾಜನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ, $a = 495$, $b = 675$ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಋ.ಸಾ.ಅ. ವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು $495(x) + 675(y)$ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ ಮತ್ತು $x, y \in \mathbb{Z}$ ಆದಾಗ x ಮತ್ತು y ಗಳು ಅದ್ವಿತೀಯವಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ.

5

24. ಕೋಶ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸರಳ ಸಮೀಕರಣಗಳ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ :

5

$$3x + y + 2z = 3$$

$$2x - 3y - z = -3$$

$$x + 2y + z = 4$$

25. a) ವಾಸ್ತವ ಸಂಖ್ಯಾ ಗಣದಲ್ಲಿ * ದ್ವಿಮಾನ ಪರಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು $a * b = \sqrt{a^2 + b^2}$, $a, b \in \mathbb{R}$ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದಾಗ, * ಪರಿವರ್ತನೀಯ ಗುಣ, ಸಹವರ್ತನೀಯ ಗುಣ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಹಾಗೂ ಅನನ್ಯತಾಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

3

b) $(G, *)$ ಸಂಕುಲದಲ್ಲಿ a ಯು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ $(a^{-1})^{-1} = a$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ.

2

26. a) $\hat{i} - 2\hat{j} + 3\hat{k}$ ಮತ್ತು $2\hat{i} + \hat{j} + \hat{k}$ ಸದಿಶಗಳ ನಡುವಿನ ಕೋನದ ಸೈನಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

3

b) $\hat{j} + 2\hat{k}$, $\hat{i} - 3\hat{j} - 2\hat{k}$ ಮತ್ತು $-\hat{i} + 2\hat{j}$ ಸದಿಶಗಳು, ಸಮದ್ವಿಬಾಹು ತ್ರಿಭುಜದ ಶೃಂಗದ ಸದಿಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ.

2

II. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ :

2 × 5 = 10

27. a) $x^2 + y^2 + 2g_1x + 2f_1y + c_1 = 0$ ಮತ್ತು

$x^2 + y^2 + 2g_2x + 2f_2y + c_2 = 0$ ಈ ಎರಡು ವೃತ್ತಗಳು
ಲಂಬವೃತ್ತಗಳಾಗಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ. 3

b) $2x^2 + 2y^2 + 2x - 3y + 1 = 0$ ಮತ್ತು

$x^2 + y^2 - 3x + y + 2 = 0$ ಎರಡು ವೃತ್ತಗಳ ಮೂಲಾಕ್ಷ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು
ಸೇರಿಸುವ ಸರಳರೇಖೆಗೆ ಲಂಬವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ. 2

28. a) $y^2 - 4y - 10x + 14 = 0$ ಪರವಲಯದ ಸಾಭಿ ಲಂಬದ ಕೊನೆ ಬಿಂದುಗಳ
ನಿರ್ದೇಶಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಚಾಲಕದ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 3

b) $x - 2y + k = 0$ ಸರಳರೇಖೆಯು $x^2 + 2y^2 = 12$ ದೀರ್ಘವೃತ್ತಕ್ಕೆ
ಸ್ಪರ್ಶರೇಖೆಯಾದಾಗ k ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 2

29. a) $\tan^{-1}x + \tan^{-1}y + \tan^{-1}z = \pi$ ಆದಾಗ $x + y + z - xyz = 0$ ಎಂದು
ತೋರಿಸಿ. 3

b) $\tan 4\theta = \cot 2\theta$ ಈ ಸಮೀಕರಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 2

III. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ :

3 × 5 = 15

30. a) ಮೂಲ ತತ್ವದಿಂದ x ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ $\tan x$ ಅನ್ನು ಅವಕಲಿಸಿ. 3

b) $y = \tan^{-1} \left[\frac{2 + 3x^2}{3 - 2x^2} \right]$ ಆದಾಗ, $\frac{dy}{dx} = \frac{2x}{1 + x^4}$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 2

[Turn over

31. a) $y = \cos (p \sin^{-1} x)$ ಆದಾಗ,
 $(1 - x^2) y_2 - xy_1 + p^2 y = 0$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 3
- b) $y = x^2 + 7x - 2$ ವಕ್ರರೇಖೆಯು y -ಅಕ್ಷದ ಮೇಲಿನ ಬಿಂದುವಿನ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗುವ ಲಂಬರೇಖೆಯ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 2
32. a) x ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ $e^{3x} \left(\frac{3 + \tan x}{\cos x} \right)$ ಅನ್ನು ಸಮಾಕಲಿಸಿ. 3
- b) $4y = x^3$ ಮತ್ತು $y = 6 - x^2$ ಈ ಎರಡು ವಕ್ರರೇಖೆಗಳ ನಡುವಿನ ಕೋನವನ್ನು $(2, 2)$ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 2
33. a) $x^m y^n = (x + y)^{m+n}$ ಆದಾಗ, $x \frac{dy}{dx} = y$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 3
- b) x ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ $\frac{1}{7 - 6x - x^2}$ ಅನ್ನು ಸಮಾಕಲಿಸಿ. 2
34. $y^2 = 6x$ ಮತ್ತು $x^2 = 6y$ ಎರಡು ವಕ್ರರೇಖೆಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 5

ವಿಭಾಗ - D

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಿ :

$2 \times 10 = 20$

35. a) ಒಂದು ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಪರವಲಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಕೊಡಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಆದರ್ಶ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿ. 6

- b)
$$\begin{vmatrix} b^2 + c^2 & ab & ac \\ ba & c^2 + a^2 & bc \\ ca & cb & a^2 + b^2 \end{vmatrix} = 4a^2 b^2 c^2$$
 ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 4

36. a) $\cos \alpha + 2 \cos \beta + 3 \cos \gamma = 0$, $\sin \alpha + 2 \sin \beta + 3 \sin \gamma = 0$ ಆದಾಗ

i) $\cos 3\alpha + 8 \cos 3\beta + 27 \cos 3\gamma = 18 \cos (\alpha + \beta + \gamma)$

ii) $\sin 3\alpha + 8 \sin 3\beta + 27 \sin 3\gamma = 18 \sin (\alpha + \beta + \gamma)$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 6

b) $[\vec{a} + \vec{b} \quad \vec{b} + \vec{c} \quad \vec{c} + \vec{a}] = 2 [\vec{a} \quad \vec{b} \quad \vec{c}]$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 4

37. a) ಒಂದು ಗೋಳದ ಗಾತ್ರವು ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ 4π ಘನ ಸೆಂ.ಮೀ. ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಾಗ ಗೋಳದ ತ್ರಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮೈ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ದರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ ಮತ್ತು ಗೋಳದ ಗಾತ್ರವು 288π c.c. ಆದಾಗ, ಅದರ ಮೇಲ್ಮೈ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 6

b) $\sqrt{3} \tan x = \sqrt{2} \sec x - 1$ ಸಮೀಕರಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 4

38. a) $\int_0^{\pi/4} \log (1 + \tan x) dx = \frac{\pi}{8} \log 2$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 6

b) $\tan y \frac{dy}{dx} = \sin (x + y) + \sin (x - y)$ ಈ ಅವಕಲ ಸಮೀಕರಣದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ವಿಭಾಗ - B

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ : 10

1 × 10

39. a) $z = 1 + \sqrt{3}i$ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಘನಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವದ ಗುಣಲಬ್ಧವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 4

b) $(\vec{a} \times \vec{b})^2 = \vec{a}^2 \vec{b}^2 - (\vec{a} \cdot \vec{b})^2$ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ. 4

c) $x^2 + y^2 - 6x - 2y + 5 = 0$ ವೃತ್ತ ಮತ್ತು $x - y + 1 = 0$ ರೇಖೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುವ ಜ್ಯಾದ ಉದ್ದವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. 2

[Turn over

40. a) $\int_0^3 \frac{\sqrt{x+2}}{\sqrt{x+2} + \sqrt{5-x}} dx$ ನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

4

b) ಎಲ್ಲಾ ಆಯತಗಳ ಸುತ್ತಳತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಗರಿಷ್ಠ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವುಳ್ಳ ಚರ್ಚ್ಚಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ.

4

c) x ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ $\sec(5x)^0$ ಅನ್ನು ಅವಕಲಿಸಿ.

2

(English Version)

- Instructions :* i) The question paper has five Parts - A, B, C, D and E.
Answer all the parts.
- ii) Part - A carries 10 marks, Part - B carries 20 marks,
Part - C carries 40 marks, Part - D carries 20 marks and
Part - E carries 10 marks.

PART - A

Answer all the ten questions :

10 × 1 = 10

1. Find the least positive remainder when 7^{30} is divided by 5.
2. If $\begin{bmatrix} 4 & x+2 \\ 2x-3 & x+1 \end{bmatrix}$ is a symmetric matrix, find x .
3. Define a subgroup.
4. Find the direction cosine of the vector $2\hat{i} - 3\hat{j} + 2\hat{k}$.
5. If the radius of the circle $x^2 + y^2 + 4x - 2y - k = 0$ is 4 units, then find k .
6. Find the equation of the parabola if its focus is (2, 3) and vertex is (4, 3).
7. Find the value of $\sin \left[\frac{1}{2} \cos^{-1} (-1) \right]$.

[Turn over

8. If $1, \omega, \omega^2$ are the cube roots of unity, find the value of $(1 - \omega + \omega^2)^6$.
9. Differentiate $3^x \sinh x$ w.r.t. x .
10. Integrate $\sqrt{\frac{1 - \cos 2x}{1 + \cos 2x}}$ w.r.t. x .

PART - E

Answer any ten questions :

10 × 2 = 20

11. If $a \equiv b \pmod{m}$ and n is a positive divisor of m , prove that

$$a \equiv b \pmod{n}.$$

12. Without actual expansion show that

$$\begin{vmatrix} 43 & 1 & 6 \\ 35 & 7 & 4 \\ 17 & 3 & 2 \end{vmatrix} = 0$$

13. Is $G = \{0, 1, 2, 3\}$, under $\otimes$ modulo 4 a group? Give reason.
14. Find the equation of two circles whose diameters are $x + y = 6$ and $x + 2y = 4$ and whose radius is 10 units.
15. Find the area of the parallelogram whose diagonals are given by the vectors $2\hat{i} - \hat{j} + \hat{k}$ and $3\hat{i} + 4\hat{j} - \hat{k}$.

16. Find the eccentricity of the ellipse ($a > b$), if the distance between the directrices is 5 and distance between the foci is 4.
17. Solve $\cot^{-1} x + 2 \tan^{-1} x = \frac{5\pi}{6}$.
18. Find the least positive integer n for which $\left(\frac{1+t}{1-t}\right)^n = 1$.
19. If $y = (x + \sqrt{1+x^2})^m$, prove that $(\sqrt{1+x^2}) \frac{dy}{dx} - my = 0$.
20. Show that for the curve $y = be^{\frac{x}{a}}$ the subnormal varies as the square of the ordinate y .
21. Evaluate $\int_1^e \log_e x \, dx$.
22. Find the order and degree of the differential equation
- $$\left[1 + \left(\frac{dy}{dx}\right)^2\right]^{\frac{3}{2}} = \frac{d^2y}{dx^2}.$$

PART - C

1. Answer any three questions :

3 × 5 = 15

23. Find the G.C.D. of $a = 495$ and $b = 675$ using Euclid Algorithm. Express it in the form $495(x) + 675(y)$. Also show that x and y are not unique where $x, y \in \mathbb{Z}$.

5

[Turn over

24. Solve the linear equations by matrix method :

5

$$3x + y + 2z = 3$$

$$2x - 3y - z = -3$$

$$x + 2y + z = 4$$

25. a) On the set of rational numbers, binary operation $*$ is defined by $a * b = \sqrt{a^2 + b^2}$, $a, b \in R$, show that $*$ is commutative and associative. Also find the identity element. 3

b) If a is an element of the group $(G, *)$, then prove that

$$(a^{-1})^{-1} = a. \quad 2$$

26. a) Find the sine of the angle between the vectors $\hat{i} - 2\hat{j} + 3\hat{k}$ and $2\hat{i} + \hat{j} + \hat{k}$. 3

b) Show that the vectors $\hat{j} + 2\hat{k}$, $\hat{i} - 3\hat{j} - 2\hat{k}$ and $-\hat{i} + 2\hat{j}$ form the vertices of the vectors of an isosceles triangle. 2

II. Answer any two questions :

$2 \times 5 = 10$

27. a) Derive the condition for the two circles

$$x^2 + y^2 + 2g_1x + 2f_1y + c_1 = 0 \text{ and}$$

$$x^2 + y^2 + 2g_2x + 2f_2y + c_2 = 0 \text{ to cut orthogonally.} \quad 3$$

- b) Show that the radical axis of the two circles

$$2x^2 + 2y^2 + 2x - 3y + 1 = 0 \text{ and}$$

$x^2 + y^2 - 3x + y + 2 = 0$ is perpendicular to the line joining the centres of the circles. 2

28. a) Find the ends of latus rectum and directrix of the parabola $y^2 - 4y - 10x + 14 = 0$. 3

- b) Find the value of k such that the line $x - 2y + k = 0$ be a tangent to the ellipse $x^2 + 2y^2 = 12$. 2

29. a) If $\tan^{-1} x + \tan^{-1} y + \tan^{-1} z = \pi$, show that $x + y + z - xyz = 0$. 3

- b) Find the general solution of $\tan 4\theta = \cot 2\theta$. 2

III. Answer any *three* of the following questions : 3 × 5 = 15

30. a) Differentiate $\tan x$ w.r.t. x from the first principle. 3

- b) If $y = \tan^{-1} \left[\frac{2 + 3x^2}{3 - 2x^2} \right]$, prove that $\frac{dy}{dx} = \frac{2x}{1 + x^4}$. 2

31. a) If $y = \cos (p \sin^{-1} x)$, prove that

$$(1 - x^2) y_2 - xy_1 + p^2 y = 0. \quad \text{3}$$

- b) Find the equation of the normal to the curve $y = x^2 + 7x - 2$ at the point where it crosses y -axis. 2

[Turn over

32. a) Integrate $e^{3x} \left(\frac{3 + \tan x}{\cos x} \right)$ w.r.t. x . 3
- b) Find the angle between the curves $4y = x^3$ and $y = 6 - x^2$ at $(2, 2)$. 2
33. a) If $x^m y^n = (x + y)^{m+n}$, prove that $x \frac{dy}{dx} = y$. 3
- b) Integrate $\frac{1}{7 - 6x - x^2}$ w.r.t. x . 2
34. Find the area between the curves $y^2 = 6x$ and $x^2 = 6y$. 5

PART - D

Answer any two of the following questions :

$2 \times 10 = 20$

35. a) Define hyperbola as a locus and hence derive the equation of the hyperbola in the form $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$. 6
- b) Show that $\begin{vmatrix} b^2 + c^2 & ab & ac \\ ba & c^2 + a^2 & bc \\ ca & cb & a^2 + b^2 \end{vmatrix} = 4a^2 b^2 c^2$. 4
36. a) If $\cos \alpha + 2 \cos \beta + 3 \cos \gamma = 0$, $\sin \alpha + 2 \sin \beta + 3 \sin \gamma = 0$, show that i) $\cos 3\alpha + 8 \cos 3\beta + 27 \cos 3\gamma = 18 \cos (\alpha + \beta + \gamma)$ ii) $\sin 3\alpha + 8 \sin 3\beta + 27 \sin 3\gamma = 18 \sin (\alpha + \beta + \gamma)$. 6
- b) Prove that $[\vec{a} + \vec{b} \quad \vec{b} + \vec{c} \quad \vec{c} + \vec{a}] = 2 [\vec{a} \quad \vec{b} \quad \vec{c}]$. 4

37. a) The volume of a sphere is increasing at the rate of 4π c.c./sec. Find the rate of increase of the radius and its surface area when the volume of the sphere is 288π c.c. 6

- b) Find the general solution of $\sqrt{3} \tan x = \sqrt{2} \sec x - 1$. 4

38. a) Show that $\int_0^{\pi/4} \log(1 + \tan x) dx = \frac{\pi}{8} \log 2$. 6

- b) Solve the differential equation

$$\tan y \frac{dy}{dx} = \sin(x + y) + \sin(x - y). \quad 4$$

PART - E

Answer any one of the following questions :

1 × 10 = 10

39. a) Find the cube roots of $3 - i\sqrt{3}$ and find their continued product. 4

- b) Show that $(\vec{a} \times \vec{b})^2 = \vec{a}^2 \vec{b}^2 - (\vec{a} \cdot \vec{b})^2$ 4

- c) Find the length of the chord of the circle

$$x^2 + y^2 - 6x - 2y + 5 = 0 \text{ intercepted by the line } x - y + 1 = 0. \quad 2$$

[Turn over

40. a) Evaluate $\int_0^3 \frac{\sqrt{x+2}}{\sqrt{x+2} + \sqrt{5-x}} dx.$ 4
- b) Show that among all the rectangles of a given perimeter, the square has maximum area. 4
- c) Differentiate $\sec(5x)^0$ w.r.t. $x.$ 2
-